

BRT,

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਭੰਡਾਰੀ ਸੀ. ਜੇ., ਦੁਲਤ ਅਤੇ ਕੈਪੂਰ, ਜੇ. ਜੇ.

ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ, - ਜਵਾਬਦਾਰ

1956 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵਿਜ਼ਨ ਨੰ. 419।

1958 ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ (1953 ਦਾ IV)—ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਅਤੇ 23—ਦੇ ਅਧੀਨ
March 4th ਕਾਰਵਾਈ—ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)—ਕੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ—ਦੀ
 ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ—ਧਾਰਾ 227—ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ—ਕੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜਾਂ

ਨਹੀਂ

ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣੀ ਪੰਚਾਇਤ—ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ—ਇਕ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਲੱਭਣ ਦੀ ਧਾਰਾ—ਕੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 21 ਅਤੇ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਏਗੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਝਗੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਗਠਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤ. ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਬੂਤ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪਹੁਦਰਾ ਜਾਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਵਿੱਚ "ਜੁਰਮਾਨਾ" ਦੀ ਬਜਾਏ "ਦੁਰਮਾਨੇ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਲ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ।

29 ਮਾਰਚ, 1957 ਨੂੰ ਹੋਬਲ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਪਾਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 22 ਜਨਵਰੀ, 1958 ਨੂੰ ਹੋਬਲ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਹੋਬਲ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਕੈਪੂਰ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਸ੍ਰੀ ਏ.ਐਨ. ਭੰਡਾਰੀ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ, ਸ੍ਰੀ ਏ.ਐਨ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੁਲਟ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਬੀ. ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 4 ਮਾਰਚ 1958 ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਅਤੇ ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ, ਸੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 23 ਮਾਰਚ, 1956 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਧਾਰਾ 97 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਸ਼, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ

ਐਚਐਸ ਗੁਜਰਾਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ

ਚੇਤਨ ਦਾਸ ਦੀਵਾਨ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਆਰਡਰ ਕਰੋ

ਕੈਪੂਰ, ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 (1953 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰ. IV) ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 23 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲੇਗੀ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 227 ਦੀ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"21. (1) ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਲੈਣ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ਰਤੀਆ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ -

ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ-

(1) ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਗਲੀ, ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਡਰੇਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ;

(n) ਬੰਦ ਕਰਨਾ, ਹਟਾਉਣਾ, ਬਦਲਣਾ, ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨਾ; ^{Narain Sm ^ h ਅਤੇ} ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਟਰੀਨ, ਪਿਸ਼ਾਬ, ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰੋ, ਰੋਗਾਣੂ ਮੁਕਤ ਕਰੋ ਜਾਂ

ਚੰਗੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪਾਓ- ਰਾਜ ਦੀ ਅਲਮਾਰੀ, ਨਾਲੀ; ਗੰਦਗੀ, ਗੰਦਗੀ-ਪਾਣੀ, ਕੂੜਾ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈੱਸ-ਪੂਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੈਪੂਰ ਜੇ ਰਿਸੈਪਟਕਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਜਾਂ ਜਾਲ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਟਰੀਨ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਲਮਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਡਰੇਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਲੈਟਰੀਨ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਲਮਾਰੀ ਨੂੰ ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਛੱਤ ਅਤੇ ਕੰਧ ਜਾਂ ਵਾੜ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦ ਕਰਨਾ;

(iii) ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨਾ, ਢੱਕਣਾ, ਭਰਨਾ; ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਖੂਹ, ਤਲਾਬ, ਭੰਡਾਰ, ਤਲਾਬ, ਟੋਏ, ਟੋਏ, ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਖੁਦਾਈ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣਾ, ਡੂੰਘਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੱਢਣਾ ਜੋ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਜਾਂ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਲਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ;

(iv) ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗੰਦਗੀ, ਗੋਬਰ, ਰਾਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ, ਖਾਦ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਪਦਾਰਥ ਹਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ;

(b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਧ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਰਨਾਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕੰਧ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਲਈ;

(c) ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੈਨੇਟਰੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ;

ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ
ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ

ਕਪੂਰ ਜੇ

- (d) ਕਿਸੇ ਕੁੱਤੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੇਬੀਜ਼ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕੁੱਤੇ ਜਾਂ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ;
- (e) ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੋਹਲੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਨਦੀਨ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ;
- (f) ਮੁੜ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ;
- (g) ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, - ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੜਕ ਜਾਂ ਗਲੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਸਤਹ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ;
- (h) ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਈ ਵੈਟ ਖਾਫ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ-ਇੰਚਾਰਜ ।

ਜਾਂ ਜੇ ਉਹ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਲਈ ਜਾਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਸਬੂਤ ਲਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਇੰਨਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- (2) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ

ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ
ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਕਪੂਰ ਜੇ

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 21 ਜਾਂ

22 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। 25; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਲੰਘਣਾ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਦਿਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਆਵਰਤੀ ਜੁਰਮਾਨਾ 500 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। *ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ* (1), ਧਾਰਾ 435 ਅਤੇ 439 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਜੇ., ਨੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਅਧੀਨ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 100 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਨਿਆਂਇਕ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਦੋਂ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ। ਐਕਟ. ਉਸੇ ਦਿਨ *ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਮੰਜਾ ਸਹਾਰਨ ਮਾਜਰਾ* (2) ਦਾ ਫੈਸਲਾ *ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਮੰਜਾ ਪੱਖੋਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ* ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੁਹਰਾਈਆਂ। (3) ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਅਧੀਨ ਸੀ

Cr“RT367 of m'

(2) ਸੀ.ਆਰ. 1956 ਦੇ ਆਰ. 533,

(3) ਸੀ.ਆਰ. 1955 ਦੇ ਆਰ. 823.

ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਰਾਜ

ਨਰਾਇਣ, ਜੇ .

; ਐਕਟ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ
ਕੋਪੂਰ, ਜੇ .

ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਬੀ.ਵੀ. ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, *ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਜੇ. v. ਰਾਜ ਦਾ* ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਲਰ ਬਨਾਮ *ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਮੰਜਾ ਪਸੀਨਾ ਖੁਰਦ* (1), ਜੋ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ

ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਸੀ; ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਮੌਜਾ ਪੱਖੋਵਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਕਤ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਦਲੀਆ ਬਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਗੜ੍ਹੀ ਬਜ਼ੀਦਪੁਰ (2) ਜੋ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 439 ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ . ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ (3) ਜੋ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 435, 439 ਅਤੇ 561 ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਅਧੀਨ ਸੀ, ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸੋਧ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ।¹ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿਚ । ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਮੌਜਾ ਪਥਰੇੜੀ ਆਦਿ।

- (1) ਸੀ.ਆਰ. 1955 ਦਾ ਆਰ. 947.
- (2) ਸੀ.ਆਰ. 1956 ਦੇ 495 ਆਰ.
- (3) ਸੀ.ਆਰ. 1956 ਦੇ 615 ਆਰ.

v. ਫੂਲ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ (1) ਅਤੇ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਹਾਇਕ- ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਟੈਂਟ ਕਲੈਕਟਰ, 1 ਗ੍ਰੇਡ, ਨਰਾਇਣ ਗੜ੍ਹ (2) ਉਹੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖੀ ਜੱਜ, ਨੇ ਕੁਝ ਰਾਜ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ, ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ --- ਕਿ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਨਿਆਂਇਕ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 23 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਗ ਅਧਿਆਇ III ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਲੱਭਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜ ਹਨ ' ਅਧਿਆਇ III ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ-ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ, ਕਰਤੱਵਾਂ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ" ਹੈ। ਅਧਿਆਇ IV ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਫੰਕਸ਼ਨਜ਼" ਹੈ, ਅਤੇ ਚੈਪਟਰ V "ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਫੰਕਸ਼ਨਜ਼" ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੈਪਟਰ VI ਵਿੱਚ "ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਪ੍ਰਬੰਧ " ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 97 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਆਇ IX "ਨਿਯੰਤਰਣ" ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਲੱਭਦਾ ਹੈ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ- ਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ

(1) Cr. Rev. 1087 of 1956.

(2) Cr. Rev. 1088 of 1956.

ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ- ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ...^੧ ਫ਼ੌ।
 | ari y ਮਤਾ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾ ਦਾ ਹੁਕਮ- ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਤੋਂ
 ਇਲਾਵਾ ---ਰਾਜ ਦੀ ਯਤ , ਅਤੇ ਉਸੇ ਅਧਿਆਏ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ , ਕੈਪੂਰ, ਜੇ. ਸਰਕਾਰ ਉਸ
 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ
 ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰੀਕਾਰਡ ਦੀ
 ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਸੋਧ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
 ਇਸ ਲਈ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ "*ਨਿਆਇਕ" ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ
 ਤਿੱਖਾ ਅੰਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ , ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ 23 ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਤਾਂ
 ਅਧਿਆਇ IV ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਾਂ ਅਧਿਆਇ V ਦੇ
 ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਮਾਲੀਆ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ
 ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜ ਹਨ।

ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ
 ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਲ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ
 ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਈ ਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ
 ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ
 ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ
 ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ
 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ
 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,
 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਬੈਂਕ, ਲਿਮਟਿਡ, ਦਿੱਲੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਬੈਂਕ, ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ
 ਕਰਮਚਾਰੀ। , ਦਿੱਲੀ (1), ਬੰਬਈ ਸੂਬਾ ਬਨਾਮ ਖੁਸ਼ਾਲਦਾਸ ਐਸ. ਅਡਵਾਨੀ (2),
 ਅਤੇ ਮਕਬੂਲ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ (3)। ਇਹ ਲੋੜਾਂ 1932 ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ
 ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ
 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਜਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ
 ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ

- ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸਸੀ 1187   ""
 (2) ਏਆਈਆਰ 1950 ਐਸਸੀ 222.
 (3) ਏਆਈਆਰ 1953 ਐਸਸੀ 325.

ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚਾਰ ਲੋੜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ :
 ਸਾਈਟਾਂ-(1) ਵਿਵਾਦ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ
 ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ (ਜ਼ਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ); (2) ਜੇਕਰ
 ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਝਗੜੇ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ
 ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ
 ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤੱਥ ਦਾ ਪਤਾ
 ਲਗਾਉਣਾ।

ਸਬੂਤ; (3) ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਿਰਾਂ
 ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ (4) ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਵਿਵਾਦ ਦੇ
 ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ
 ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ
 ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਹੁਣ, ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ
 ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਢੁਕਵੀਂ
 ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਰਤੀਆ
 ਹੁਕਮ ਹੈ। ਬਣਾਏ • ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ
 ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ
 ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ ਨੂੰ
 ਤਾਂ ਹੀ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਹੁਕਮ ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਸੀ।
 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਝਗੜਾ ਹੈ,
 ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ
 ਸ਼ਰਤੀਆ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ
 ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਬੂਤ ਲੈ ਕੇ
 ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ

ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਆਪਹੁਦਰੇ ਜਾਂ ਨਿਰਵਿਘਨ; ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਤੀਆ ਕ੍ਰਮ ਕਰਤਾਰ ਸਮਘ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਪੂਰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਹੈ

ਰਾਜ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਕੈਪੂਰ, ਜੇ. ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਦ

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਂਡਯਾਨ ਇੰਸੋਰੈਂਸ ਕੰ., ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕੇ ਜੇ ਖੰਬਟਾ (1) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟੈਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਨੂੰਨ ਇਸ ਉੱਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਫਰਜ਼ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੈਨ ਇਸ > ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ chayat, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ^ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜੋ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ। ^

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੇਕਰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਸੂਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਕਟ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਾਰਾ (ਇਸਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 1-ਏ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ,

(1) ਏਆਈਆਰ 1955 ਬੰਬ. 241.

ਜਾਬਤਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਰੱਥ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ। ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ (o) ਇੱਕ "ਅਪਰਾਧ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ, ਧਾਰਾ (ਅਾਂ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ, ਸਮੀਕਰਨ "ਅਪਰਾਧ" ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ (o) ਵਿੱਚ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 1-ਏ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਗਿਣਨਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਮਦ (ਕੇ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

4

"(k) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ।"

ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ * ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਜੁਰਮਾਨਾ। ਅਨੁਸੂਚੀ 1-ਏ

. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ [ਆਈਟਮ (ਕੇ) ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ] ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਅਪਰਾਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਹਨ, ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। * ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਆਈਟਮ (ਕੇ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈਟਮ (ਕੇ) ਨਾ ਸਿਰਫ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਉਪ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਮਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਧਾਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੇਵਲ ਦੰਡਕਾਰੀ ਧਾਰਾਵਾਂ 23 ਅਤੇ 109 ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 25 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 109 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ "ਜੁਰਮਾਨਾ" ਅਤੇ "ਦੁਰਮਾਨੇ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਰਿਵਰਤਨਯੋਗ ਅਤੇ ਉਸੇ ਅਰਥ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਵਿੱਚ "ਜੁਰਮਾਨਾ" ਦੀ ਬਜਾਏ "ਦੁਰਮਾਨੇ" ਤੋਂ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ। ਇਸੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਮਹਾਰਾਣੀ-ਮਹਾਰਾਣੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਪਾਲ (1) ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। v. ਗੋਬਿੰਦਰਾਮ ਜੈਚੰਦਰਾਏ (2) ਕਿ ਕੋਈ ਮੁਸਾਫਰ ਬਿਨਾਂ ਉਚਿਤ ਪਾਸ ਜਾਂ ਸਹੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲੇਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 38 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਆਇ IV "ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ" ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਨੁਸੂਚੀ IA ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਧਾਰਾ 23 ਅਤੇ 109 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਇ IV ਅਤੇ ਚੈਪਟਰ VC ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਖੋਜ 'ਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਤੱਥ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਨਿਰੀਖਣ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ

(1) ILR 20 AU 95.

(2) ਏਆਈਆਰ 1930 ਸਿੰਘ 162.

ਐਕਟ ਦਾ 23 ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਏਗੀ। ਰਾਜ =

ਹਵਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਕੈਪੂਰ, ਜੇ.
ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ⁿ ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ-1 ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ.

ਦੁਲਟ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਡਾਇਟ, ਜੇ.

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ